

Virtualioje parodoje – vinilinės plokštelės

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Meno ir muzikos skaitykla pristato vinilinių plokštelių parodą ciklą „Estradinės muzikos festivaliai“.

Paroda rengė vyresn. bibliotekinės Birutė Kilčiauskaite.

Pirmoje ciklo dalyje „Lietuvos pop grupės ir atlikėjai“ virtualiai pristatomas senų lietuviškų plokšteliių lobynas.

Tarpukario Lietuvoje žinomiausiai Lietuvos estradinės muzikos atlikėjai buvo Danielius Dolskis, Antanas

Šabaniuskauskas.

Naują postūmį estradinei muzikai dave Lietuvos televizijos susikūrimas, Vakarų valstybėse populiarū vokaliniai instrumentiniai ansambliai mada pasiekė iš Lietuva.

Pradėjus rengti kasmetinių konkursus „Vilniaus bokštai“, išpopuliarėjo tokie atlikėjai kaip Janina Miščiukaitė, Stasys Povilaitis.

Kūrėsi ir alternatyvios, jaunimo grupės.

Parengta pagal bibliotekos inf.

Išrinkti konkurso „Tramtatulis“ vietinio rato laureatai

Šiaulių kultūros centras, Lietuvos nacionalinio kultūros centro organizuojamo Lietuvių vaikų ir moksleivių – lietuvių liaudies kultūros atlikėjų – konkurso „Tramtatulis“ koordinatorius Šiaulių mieste, nuotoliniu būdu rengė vietinių konkurso rata.

Šiaulių miesto lopšelių-darželių, progimnazijų, gimnazijų, kultūros įstaigų atlikėjai varžėsi dėl galimybės patekti į Žemaitijos regiono rata.

Konkursu „Tramtatulis“ vietiniame rate dalyvavo 17 Šiaulių miesto jaunujių muzikantų, dainininkų ir pasakotojų. Jie grojo tradicinę instrumentinę muziką, dainavo lietuvių liaudies dainas, pasakojo tautosakos tekstus.

Konkursu dalyvius vertino komisijos pirmininkė, Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vyriausioji specialistė, Lietuvos nacionalinio kultūros centro ekspertė-konsultantė Šiaulių regionui Diana Martinaitienė, Dainų šventųjų ansambliai vakaro vyriausiasis liaudiškos muzikos kapelų vadovas,

Šiaulių Dainų muzikos mokyklos birblynės mokytojas, folkloro ansamblis „Salduvė“ vadovas, liaudiškos muzikos ansamblis „Saulė“ meno vadovas Darius Daknys ir Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos direktorė Loreta Tamulaitienė.

Komisija, ivertinusi atlikėjų pasirodymų meninę vertę, atlikimo stiliumi, itaigumą, laisvumą, balsu natūralumu, grojimo meistriškumą ir sceninę kultūrą, išrinko laureatus, kurie toliau varžysis regioniniame rate.

Šiaulių miestui Žemaitijos regiono rate atstovauja šie konkurso „Tramtatulis“ vietiniuo rato laureatai: skudutinių ansamblis, kurį sudaro Ula Adomaitytė, Ugnė Bagdonaitė, Elžbieta Būdvytytė Emilia Skutei ir Elinga Kalabuchovaitė, kanklininkė Toma Pintulytė, pasakotojai Vyktinas Sedys, Adomas Leeniuskas, Audrius Ziauberis, Gustė Grigaitė, dainininkai Iveta Sleiniiutė, Jogailė Beniušytė ir Povilas Lipinskas.

Parengta pagal Šiaulių kultūros centro inf.

Senasis tikėjimas – lietuvybės šerdis

Atkelta iš 1 psl.

Vėliau sostinėje pradėjo kurtis vis daugiau folkloro ansambliai. Mano vyras iškūrė Žiūrų kaimo etnografinį ansamblį. Mes atlikdavome apeigas, bet sovietiniais laikais negalėjome skelbtis kaip religinė bendruomenė. Religinę bendruomenę iregistruome tik 1992 metais. Per tą veiklą laipsniškai atėjo nušvitimas.“

Šiandien tokią nušvitimą Lietuvoje daugėja. Nors senojo Baltų tikėjimo atstovai nevaiksto po namus, nedalija lankstinukų, jų atliekamos jungtuvių, vaikų palaiminimo arba vardo suteikimo, laidotuvų apeigos vis populiarėja.

Šeimos šventėse – jungtuviėse, krikštynose dalyvauja vidutiniškai trisdešimt ar pusiau žmonių. Jie iš arti pamato, kaip stipru ir prasminga, kai apeigos atliekamos senaisiais lietuviškais papročiais: jaunieji praeina juostų vartus, duoda priesaiką prie aukuro, juostomis surišamos jų rankos, o artimieji laimina grūdais. Apeigas lydi senosios lietuviškios giesmės ir kanklių muzika, o ratu sustojo apeigų dalyviai iš vieno kaušo geria apeiginių gérinė.

Jungtuvių apeigoms artimos ir vaikų palaiminimo, vardo suteikimo apeigos. Dažnas svečias vėliau ir pati nori būtent tokios šeimos šventės.

Per metus jų atliekama po šimtų ir daugiau. Taigi, laipsniškai daugėja lietuvių, išpažįstančių senąjį Baltų tikėjimą.

„Lietuvoje kol kas yra diskriminacinis pozitūris į religijų įvairovę, – apgailestauja ponija Inija. – Pripažįstamas tik kelios tradicinės religijos. Jos gauna net valstybės paramą. Dar viena kategorija religijų, kurios negauna paramos, bet

Akmuo visais laikais buvo svarbus lietuvių gyvenime ir apeigose.

pripažįstomas jų jungtuviės, vardo suteikimas. „Romuva“ – pačiam žemiausiam lygmeni. Neturime jokio statuso. Oficialiai nepripažįstomas nei mūsų jungtuviės, nei vardo suteikimas. Nors tai pati seniausia religija.“

Dėl toko diskriminacinių pozicijų „Romuva“ bendruomenė kreipėsi į Europos žmogaus teisių teismą.

Teismo prašoma pripažinti, kad Lietuva pažeidė Europos Žmogaus

teisių konvencijos straipsnius dėl minties, sažinės ir religijos laisvės. „Mes nesiekiame kompenzacijos ar kitos materialinės naudos, – tvirtina I. Trinkūnienė. – Geriausias mums padarytos žalos atlyginimas – Strasbūro Teismo pripažinimas, kad mūsų teisės buvo pažeistos. Tai ipareigotų politikus keisti teisės aktus ir leistų visas religijas, kokios jos bebučios, Lietuvoje laikyti lygias prieš įstaitymą.“

Vyrauto DARAŠKEVIČIAUS nuotr.

Gyvieji ir mirusieji – viena šeima

„Pamatinis senojo Baltų tikėjimo teiginys, jog gyvieji ir mirusieji sudaro vieną šeimą, – pasakoja krievė. – Tai atspindi mūsų senolių tradicijas. Per Vėlinias lankome arčiau kūpus. Per Kūčias ar kitas šventes padedame lėkštellelė mirusiem. Tuo patvirtiname, jog jie yra šalia mūsų. Tik gal būt sedi ant vėlių suolelio. Gyvieji ir mirusieji sudaro vieną visumą. Juk ir liaudies pasakojimuose žmogus po mirties išsilieja į medį, iš medžio yra išskobiamos kanklės, kurios kalba žmogaus balsu.“

Gyvujų ir mirusiuose pastaujimo vienovė atispindinė ir laidotuvų apeigose, kurios paliginti su kitomis apeigomis, mažiausiai keičiasi. Jose labiausiai išlaikytas archainis lygmuo.

Ir šiandieninėse laidotuvėse yra daug momentų, išlikusių iš senojo Baltų tikėjimo. Ugnis, simbolizuojanti žmogaus gyvenimo ugnele, nešama iki kuo duobės, dedama į kapa.

Išpudingos, prasmingos ir gilios mirusiuose palydėjimo giesmės.

Ar kai „Romuvas“ atstovė atlieka apeigas, nekyla konfliktų tarp jų ir tradicinių religijų atstovų?

I. Trinkūnienė sakė, jog tokiai dalykai nėra pasitaikę. Tai arti-

muju pasirinkimas. Laidojant žinomą mitologą buvo pakviesi „Romuvos“ atstovai, nes mirusiojo valia buvo papaldoi pagal baltų papročius. Bet laidotuve se dalyvavo ir katalikų kunigas. Pavysko susiderinti. Nebuvo jokių išpuolių.

„Esu laiminga“

Senosios Baltų kultūros analizė ir Senojo tikėjimo pasirinkimas nušviečia ponios Inijos gyvenimą iki šiol.

„Esu laiminga, – sako moteris.

– Turime stiprią bendruomenę, daug draugų ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Latvijoje yra senojo baltų tikėjimo bendruomenė „Dievturiai“, kurie susibūrė dar iki antrojo pasaulinio karо. Džiauguojasi ir didžiojuosi apeigų folkloro grupė „Kūlgrinda“, kuri yra žinoma ir vertinama ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Leidžiame kompaktines plokštėles. Jų esame išleidę jau devynius. Jose įrašytos giesmės Perkūnui, valdovui Gediminui, Laimai, Austėjai, Žemynai, prūsų giesmės.“

„Kūlgrindos“ plokštėles unikali os ne tik save turiniu. Jų aprašai ir giesmių tekstai išversti į anglų kalbą. Tai užtikrina platesnė senosios kultūros skliaudą pasaulyje. Tu pasirūpina vertėja Vijolė Arbas.

Žinomumas pasiektas nuosekliai kasdienių darbu. Po trupinėlė reikant medžiagą, ją rekonstruojančiant.

„Viskas vyko labai pamažu, – pasakoja ponija Inija. – Surinkti senųjų folklorą – didžiulis darbas. Rekonstruojant senąjį giesmes tenka pridėti ir savo kurybos. Kartais pritaikyti kitos giesmės melodiją. Bet arandame labai stiprių dalykų. Pavysdžiu, leisdami „Giesmės Žemynai“ atradome užkalbėjimą – malda!“

Kas dvejų metai bendruomenė leidžia žurnalą „Romuva“.

Dvidešimt penkioms Lietuvos gyvuojančioms Senojo Baltų tikėjimo bendruomenėms vadovauja vaidilos. Daugiausiai bendruomenių išskirė Vilniuje. Jų yra ir Panevėžyje, Anykščiuose, Merkinėje, Varėnoje, Alytuje, Kelmėje bei kitose Lietuvos vietose.

Prieš dešimt metų, pagal gyventojų surašymo duomenis, Lietuvos gyvuojančios Senojo Baltų tikėjimo bendruomenės vaidilos. Daugiausiai bendruomenių išskirė Žemaitiją. Nors kai surašymas vyksta ne gyvai kalbinant žmonės, o iš Duomenų bazė, visiškai tikra situacija gali ir nepaaiškėti.

Visos senojo tikėjimo apeigos atliekamos prie ugnies aukro.

Jungtuvių pagal senuosius papročius.